HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

סוכה פרק ראשון סוכה ו.

היה לבוש כליו. לחיקרו להו בגדיו: **הוא טמא מיד.** לכתיב[ע] והכל אל הבית יטמא: **והן טהורין עד שיפסה.** לכתיב (ויקרא יד) והחולב בבית יכבס וגו' ולכתיב בת־כ[י] אין לי אלא חולב וחובל חולב אלא שובב מנין ת"ל יכבס בגדיו ריבה אחי פעמים כתיב יכבס בגדיו וחס קופנו לרבות הכל מה ת"ל והחולב ליתן שיעור לשובב כדי לחילה אחין טעון כיבוס בגדים עד שיפסה כדי לחילה וגופו טמא מיד דהכי כתיב והבא אל הבית יטמא ולא כתיב כיבוס בגדים והחולב בבית להיינו שובב כדי לחילה יכבס בגדיו: **לחילה פרס.** תני ככר שיערו חכמים חומו למזון שתי סעודות לעירוב לתנן בעירובין (דף פב:) חליה לבית המטוגן: **פת חטין.** שהייתה מוטעת מאד שעורים: **מיסב.** דהיינו דרך לחילה. מי שהוא מיסב הוא עסוק בחלילה ואינו טורח בדברים אחרים: **עלס בשעורה.** מן המת: **ואינו מטמא באהל.** כשיעור זה עד שיאכל שלהא או גולגולת שלמה או רוב מנין אברי אדם: **גפן.** מה שיערו בו: **כדי רביעית יין.** בשאר חיסורי גזיר לחיכא למאן דלמר במסכת גזיר (דף לד:) לחלניש ולולבין ועלין מלטרפין לשיעור רביעית יין שאם יתנם לכוס מלא יין עד שיגיע ממנו רביעית יין. ואין דומה המשער בכוס מלא מים למשער ביין משום דיין עב הוא ואינו ממהר לנאת מלא נבוך וגנדם על שפת הכוס יותר מן המים: **תאנה.** מה שיערו בה: **כגרוגרת לחולקת שבה.** שיערו בכל החולקים: **כל כלי בעלי בתים שיעורן.** בנקביהם: **לרמון.** דעד שיקבב כמולית רמון שם כלי עליו ומקבל טומאה לפי שבעל הבית חס על כליו וכשהוא מוליא זיתים הוא משתמש בו רמוניס. אבל כלי תומן שעומד ליממר טהור בנקב כל שהוא: **רוב שיעוריה לזיתים.** מת ונבילה ושיפור חלב ודם ופיגול ונותר וטמא וגיד הנשה: **דבש.** כל מיני ממיקה קרויין דבש וחמרים מיני ממיקה הן: **לוכשה.** תמרה: **ליוס הכפורים.** ללא כתיב בית חלילה אלא אחר לא תעשה (ויקרא כג) **מידי למיעבד דעתיה ומפקע ליה מעיטה: מי כתיב.** כלום כתיב בתורה עלס כשעורה ובית המטוגן בחטין וכן כולס: **ס"ג כשרו במים שלא יהא דבר חוצץ בו: נימא אחת מהן קשורה.** ומקפיד עליו חוללת למיהדק שפיר ולא עיילי בה מיא וחמרינן לקמן גזירן על מיעוטו המקפיד: **שלא יהיו חוללות.** לפי שהשער קשה ולא מיהדק שפיר ועיילי בית מיא: **אין הטפל לגברו.** יהא במים. הטפל הדבוק: דבר

גפן כדי רביעית יין לנזיר. פי' בקונטרס כדי רביעית בשאר חיסורי גזיר לחיכא למאן דלמר במסכת גזיר (דף לד:) לולבין ועלין וחרצנין מלטרפין לשיעור רביעית יין אלא ממנו רביעית יין ואינו דומה המשער בכוס מלא מים ת"ל יכבס בגדיו יותר מן המים ובריס עירובין (דף ד.) פי' בקונטרס גפן כדי רביעית יין לנזיר למייבו מלקות משמע שרוצה לומר אם שתה רביעית יין ואין זה מענין החריס דמשערינן הכא מילתא דאיכא למיגזר וכמו שפירש כאן עיקר וכי היי גזונא תניא בתוספתא דנזיר כילד הוא עושה מביא כוס מלא יין ומביא זית שמן (ודבש) ארץ שכל שיעוריה כזיתים כל שיעוריה סלקא דעתך הא איכא הני דאמרינן אלא אימא שרוב שיעוריה כזיתים דבש ככותבת הגסה ביום הכפורים אלמא דאורייתא נינהו ותסברא שיעורין מי כתיבי אלא חציץ דאורייתא נינהו דכתיב ורחץ (את בשרו) במים ישלא יהא דבר חוצץ בינו לבין המים כי אתאי הלכתא לשעורו כדרבה בר בר חנה דאמר רבה בר בר חנא נימא אחת קשורה חוצצת שלש אינן חוצצות שתים איני יודע שערו נמי דאורייתא נינהו דכתיב ורחץ את בשרו במים ואמאי ניהו שערו כי אתאי הלכתא לכדרבי יצחק דאמר רבי יצחק

א היה לבוש כליו וסנדליו ברגליו וטבעותיו באצבעותיו הוא טמא מיד והן טהורים עד שישהה בכדי אכילת פרס פת חטין ולא פת שעורין מיסב ואוכל בליפתן שעורה דתנן ב עצם כשעורה ממטא במגע ובמשא ואינו מטמא באהל ג גפן כדי רביעית יין לנזיר תאנה ד כגרוגרת להוצאת שבת רמון דתנן ה כל כלי בעלי בתים שיעורן כרמונים [1] ארץ זית שמן ו (ודבש) ז ארץ שכל שיעוריה כזיתים כל שיעוריה סלקא דעתך הא איכא הני דאמרינן אלא אימא שרוב שיעוריה כזיתים דבש ט ככותבת הגסה ביום הכפורים אלמא דאורייתא נינהו ותסברא שיעורין מי כתיבי אלא י הלכתא נינהו וקרא אסמכתא בעלמא הוא חציץ דאורייתא נינהו דכתיב [2] ורחץ יא (את בשרו) במים יב ישלא יהא דבר חוצץ בינו לבין המים כי אתאי הלכתא לשעורו כדרבה בר בר חנה יג דאמר רבה בר בר חנא יד נימא אחת קשורה חוצצת שלש אינן חוצצות שתים איני יודע שערו נמי דאורייתא נינהו דכתיב ורחץ את בשרו במים ואמאי ניהו שערו כי אתאי הלכתא לכדרבי יצחק טו דאמר רבי יצחק

כמו בשתים ור' עקיבא סבר כיון דלמר קרא ועניבס לחיס ויבשס לא יאכל מה אכילה בכזית אף כל בכזית כלומר אף שתים וקלא קשה לגירסא זו להיכא משכחת דמלריך רביעית במידי דאכילה ולריך לומר דמשמע ליה דכי קתני עד שיאכל מן העניבס כזית ס"ס בשתים ומשנה לשנה דלומרת עד שישתה רביעית ס"ס באכילה אלא מר נקיט אכילה משום דליף מיניה לענין שתים ומר נקיט שתים משום דליף מיניה לענין אכילה ור"ת גריס שם בגזיר ת"ק לא מדמה להו לכל חיסורי גזיר לאכילה וכן מלא בספר יש ויש ספרים שכתוב בהן ולא מדמי להו לחיסורי גזיר לשתים והכל אחד אבל לאכילה ניחא טפי פי' משנה לשנה מחלקת בין אכילה לשתים ולא ילפינן מהדדי ולגירסא זו הוה אכילה בכזית לכולי עלמא ובשמעתין גרס ר"ת כזית יין לנזיר ותניא כ"ע ובמידי דאכילה וקשה לפי' ר"ת דמאי נפקא מינה דמשערינן לשנה זית כבוס אלא יין לכן יכול לשער כשתים כמו יין במקום שיבשו חזית חיגורי בין ביין בין במים שם בגזיר ת"ק לא מדמה להו לחיסורי גזיר לאכילה ובמידי דאכילה עלין וולדין נמי בעי רביעית

ישימו כמו כן המלניס והזגים ואם נעמיד שמעתין במידי דשתים כיון דלמרינן למייב בשתה מה שמפיל שיעור כזית מן היין להוס דבר מועט הא פשיטא דכיון דשתה יין דשעוריה [3] (מהכא) לפי שפשר לשערו אלא ביין וקלא משמע בירושלמי דגזיר כפר"ת דלאכילה לכולי עלמא כזית דקלמר התם משנה דלשנה עד שישתה רביעית יין לחוו דלרבין שכר שכר מה שכר שנאמר להלן רביעית אף שכר דלמר כאן רביעית חזרו לומר לא יאכל ולא ישתה מה אכילה בכזית אף שתיה בכזית: **כל** בלי בעלי בתים שיעורן כרמונים. גבי כלי עץ מיינחת פי"ז דכלים אבל בכלי חרס תנן פ' שלישי דכלים [מ"ר] העשוי לאוכלין שיעורן כזיתים העשוי למשקים כו' והא דלמר בסוף המלניע [שבת דף נה:] ממש מדות בכלי חרס ניקב כמולית זית טהור מלבל זיתים ועדיין כלי הוא לקבל רמונים היינו אס יחזו לרמונים אבל שתמו כמולית זית: **שיעורן ברמונים.** בסמ' כלים פ' י"ז [מ"ר] תנן הרמונים שלשה מחוזים זה בזה ולא שיהא גריס נקב גדול כל כך כדי שיפלו שלשתן בבת אחת אלא אחד אחד לבד להא למר בסוף המלניע [שבת דף נה:] כמולית רמון משמע רמון אחד אלא קלמר רמונים ועוד בפ' אלו קשרים [שם דף קיב:] ובפ' עושין פסין [עירובין דף כד.] דבעי חזקיה ניקב כמולית זית ושתמו וחזר וניקב כמולית זית ושתמו עד שהשלימו למולית רמון מהו הוה ליה למינקט ניקב כמולית רמון ושתמו וחזר וניקב כמולית רמון ושתמו עד שהשלימו לשלשה רמונים מהו ואלרוה לפרס להא דנקט שלשה רמונים מחוזים דלמ"ד שמולילים זה אחר זה מין נוחין ללחת דרך נקב לר כמו שהיה יולא זה אחר זה בפני עלמו עוד יש לפרס דנקט שלשה מחוזים זה בזה משום דרמון לגדל יחידי בפני עלמו או שניס גדולים יותר מדאי והגדלים מרבעה מחוזים קטנים יותר מדאי אבל הגדלים שלשה מחוזים זה בזה משום דרמון לגדל בשלשה ואין מלטרפין זה לזה: **אלא** הלכתא נינהו וקרא אסמכתא בעלמא. מלמן קשה לגירסת הספרים דבפ' בתרא דיומא (דף פ. ושם) דל"ר יוחנן שיעורין ועוגין הלכה למשה מסיני ופירי שיעורין מיכתב כתיבי ארץ חטה ומשני אלא לימא שיעורין של עוגין וקשה לאותה גירסא דמאי קפריך מיכתב כתיבי הא מסיק הכא דקרא אסמכתא היא ועוד מאי קמשני לימא שיעורין של עוגין הלא על השיעור הקשה מיכתב כתיבי ועוד דבבל דוכתא דמייתי התם קרא דשיעורין מייתי כולה מילתא דר' חנן דהכא ומתוך כך גריס התם בקונטרס עוגין מיכתב כתיבי אלא לימא שיעורין של עוגין ובפ' כיצד מברכין (ברכות ד' מא. ושם) משמע קלא (ג) דדקא גמורה למלר רב ו (חמת חמר) כ' יאמן כל המוקדם בפסוק זה מוקדם לברכה שנאמר ארץ חטה וגו' והדר למר ופליגא דר' חנן למלר ר' חנן כל הפסוק לשיעורין נאמר ושמא למאי דמסיק התם ולידך שיעורין מי כתיבי לא פליגי:

דבר

בינו ובין המים. ודחינן מן התורה חלילה בשרו, כי אתאי הלכתא לשערו. שערו נמי דאורייתא, דכתיב ביה ורחץ את בשרו, ודרשינן את הטפל לבשרו ומאי ניהו שערו. ואמרינן נימא אחת קשורה חוצלת, שלש אינן חוצלות משום דמהלחלתי ועייל בהו מיא, שתים איני יודע. אלא כי אתאי הלכתא לרובו ולמיעוטו ולמקפיד ולשאינו מקפיד, וכדר' יצחק, דאמר ר' יצחק כו'.

ג) כ"ל בדרך שכיפה והיינו שיהא מיקב ומוכל.

מוסף רש"י

היה לבוש כליו. וכן כולס דרך לבישתן קרויין בגדיו ובטלין לגללו, וכתיב והחולב בבית יכבס את בגדיו ודרשינן בתורת כהנים מקרא דהאי חולב לאו לחילה ממש הוא אלא שיהא כדי שיעור לחילה, ובחילה נלא שהייה אינו מטמא בגדים (ערובין ד.). אכילת פרס. ד' ביצים הן מזון סעודה בינונית, פרס לשון פרוסה, שפיעורוהו בחלי ככר לחמור בעירוב דבעינן מזון ג' סעודות, ותנן התם (שם פב:) חליה בבית המטוגע (שם ד.). פת חטין. אין שוהה בה כפת שעורין (שם). מיסב. שהייה זו בהסיבה שיעורה, ולא בהלכלת בעמידה והולך ובא שהוא שוהה בחלילתו יותר (שם). ואוכלה בלפתן. שהלכה מהר (שם). ואינו מטמא באהל. שום עלס בלא כבד עד שיהא שם שלהה שלמה או גולגולת או רוב בניו ג' שוקיים וירך אחת או רוב מניינו קכ"ה אברים (שם). **כדי רביעית יין לנזיר.** למייבו מלקות (שם) אבל מלניס חגיס ולולבין כשיעור רביעית יין מיבי ואין שיעור רביעית יין ורביעית מים שוין, לפי שהיין עב והמים קלושין ויש ברביעית יין יותר ממה שיש ברביעית מים, כדלמרינן בשבת (עו.) גבי רביעית דס שיהול לקרום ולעמוד על מים משום דסמיך, אבל מידי דקלים לא הוה רביעית דידיה מים (ברכות מא.). **כגרוגרת.** היא תאנה יבישה וכה שיעורו כל חולב לאדם לענין הוללת שבת דתנן (שבת עו:) המוליא לאוכלין כגרוגרת (ערובין ד:). **שיעורן ברמונים.** ניקב כמולית רמון טהור, בעלי בתים תפיס על לכלוס, הלכך ניקב כמולית קטנות מלניעו לזיתים, ניקב כמולית זית משמע לאחוזים, ניקב כמולית אגוז משמע בו רמונים, אבל של אומן העושה למכור לא חוי שיעוריה בהכי (ברכות מא: וכעי"ז ערובין שם). **שרוב שיעוריה בזיתים.** שלימה אלא ושם ועוכר ופיגול ונותר וטמא ונבילה ובהמה טמאה וכבר אמת להתכיל ומגע נבלות (ערובין שם). **דבש.** כל דבש האמור בתורה דבש תמרים, וכלאמר התם (בכורים פ"ג מ"ג) אין מביאין בכורים כי אם מז' המינין ולא מתמרים שבהרים ולא מפירות שבעמקים, ללמד פשיטא ליה לגמרא דתמרים מז' המינין היינו דבש (ערובין ד:). **שלא יהא דבר חוצץ בינו לבין המים.** בשרו בשאר בשרו (ב"ק פב.). **לשערו.** שהפסל בו חלילה (ערובין ד:). **נימא אחת קשורה חוצצת.** דמלי להדוקה שפיר ואין המים נכנסין בקשר (שם). **שלש אינן חוצצות.** ללא מיהדקי שפיר ועיילי בהו מיס (שם).

תורה אור השלם

1. אֶרֶץ חִטָּה וּשְׂעֹרָה וְגֶפֶן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ זֵית שֶׁמֶן וּדְבָשׁ:
דברים ח ח

2. וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יְגַלַּח אֶת כָּל שְׂעָרוֹ אֶת רֹאשׁוֹ וְאֶת זְקָנוֹ וְאֶת גַּבַּת עֵינָיו וְאֶת כָּל שְׂעָרוֹ יְגַלֵּחַ וְכִבֶּס אֶת בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָהֵר: ויקרא יד ט

הגהות הב"ח

(ג) תוס' ד"ה אלא הלכתא וכו' משמע קלא דדרשה גמורה היא למאר:

רבינו חננאל

מצאנו שכתוב בספוק והבא אל הבית והאוכל בבית והשוכב בבית, היה [לו] לומר והבא אל הבית ודיו, ואני אומר הבא טמא, האוכל והשוכב לא כל שכן. ותניא בתורת כהנים אם סופנו לרבות הבא אע"פ שאינו לא אוכל ולא שוכב מה ת"ל אוכל ושוכב, אלא ליתן שיעור להבא כדי אכילה בשכיבה[ג]. וכמה שיעור אכילה, כדי אכילת פרס פת חטין ולא פת שעורין, מיסב ואוכלה בלפתן. ושנינן במס' פרה פרק ראשון כיוצא בו אחד האוכל בבית המנוגע פרס, משלש לקב. אמרו לו מי"ח לאסאה, אמר להם כך שמעתי סתם. אמר בן עזאי אני אפרש כשאתה אומר משלש לקב אין בו חלה וכשאתה אומר מי"ח לסאה מיעטתו חלתה. שעורה, עצם כשעורה מטמא במגע ובמשא ולא באהל, ומפורש במס' אהלות. גפן, כדי רביעית יין לנזיר. ואמרינן עשרה רביעיות הן. תאנה כו'. ושנינן לעולם הלכתא, והאי קרא דכתיב ארץ חטה ושעורה וגו' אסמכתא בעלמא. חציץ דאורייתא נינהו, דכתיב ורחץ את בשרו במים, שלא יהא דבר חוצץ

לו א מיי' פט"ז מהלכות טומאת מלרעת הלכה ו:
לז ב מיי' פ"ג מהלכות טומאת מת הלכה ג ופ"ב הלכה ין:
לח ג מיי' פ"ה מהלכות מירות הלכה ב סמג לאוין רנ:
לט ד מיי' פי"ח מהל' שבת הלכה ג:
מ ה מיי' פ"ו מהלכות כלים הלכה ב:
מא ו מיי' פ"ב מהלכות שביתת עשור הלכה ג סמג לאוין קט טור ש"ע ס"ס סי' תיב סעיף ג:
מב ז מיי' פי"ג מהל' מיסורי מיאה הלכה טו ופ"ל מהל' מקוואות הלכה יב סמג לאוין קיג ועשין רמח טושו"ע י"ד סי' קלה סעיף ג:
מג ח ט מיי' פ"ג מהל' מקוואות שם [ופ"ב הל' טו] טושו"ע שם סעיף ה: